

Veiligheid combineren met duurzaamheid in voedselverpakkin gen

SAMENVATTING
– OKTOBER 2022

#GET
BACK

#We
Choose
reuse

ZERO
WASTE
EUROPE

TOXIC-FREE
FOOD
PACKAGING

Credits

Auteurs

Dorota Napierska, beleidsmedewerker gifvrije consumptie & productie, Zero Waste Europe

Revisors

Larissa Copello, campagnemedewerker consumptie & productie, Zero Waste Europe

Joan Marc Simon, uitvoerend directeur, Zero Waste Europe

Redacteur

Theresa Bonnici, communicatiemedewerker, Zero Waste Europe

Ontwerp en opmaak

Theresa Bonnici, communicatiemedewerker, Zero Waste Europe

Blush Ontwerpbureau

Aanvullende input en feedback werd geleverd door Florian Suter en Justin Boucher (Food Packaging Forum Foundation), Pelle Moos (BEUC – de Europese consumentenorganisatie), Jonatan Kleimark en Sidsel Dyekjaer (ChemSec).

Projectpartners

Zero Waste Europe is het Europese netwerk van gemeenschappen, lokale leiders, deskundigen en 'change agents' die werken aan de eliminatie van afval in onze samenleving. Wij pleiten voor duurzame systemen en het herontwerpen van onze relatie met hulpbronnen om een rechtvaardige overgang naar nul afval te versnellen ten faveure van de mensen en de planeet.

De campagne Gifvrije Voedselverpakking is een samenwerking tussen Zero Waste Europe en andere NGO's met als doel een gifvrije omgeving te creëren waarin niemand zich zorgen hoeft te maken over de aanwezigheid van schadelijke chemische stoffen in de producten die in contact komen met ons voedsel.

Zero Waste Europe is dankbaar voor de financiële steun van de Europese Unie. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van dit materiaal ligt uitsluitend bij Zero Waste Europe. Het weerspiegelt niet noodzakelijkerwijs de mening van de hierboven vermelde financier. De financier kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik dat eventueel wordt gemaakt van de informatie die erin is opgenomen

De samenleving streeft naar afvalvermindering met veel aandacht voor voedselverpakkingen. Steeds meer consumenten vragen om milieuvriendelijke en duurzame productverpakkingen en zien de waarde in van een langere levensduur van verpakkingen door hergebruik. Driekwart van de mensen wereldwijd vindt dat plastic voor eenmalig gebruik zo snel mogelijk moet worden verboden en bijna twee derde van de consumenten wereldwijd heeft belangstelling voor hervulbare verpakkingen. Dit, en de toenemende druk van beleidsmakers om sneller vooruitgang te boeken in de richting van een circulaire economie, dwingt de industrie om in te spelen op nieuwe behoeften. Als gevolg daarvan worden oplossingen ontwikkeld voor hergebruik, recycling en alternatieve (voornamelijk niet-kunststof) materialen.

Het kritische aspect van de chemische veiligheid wordt echter vaak geminimaliseerd of zelfs genegeerd in de overwegingen en discussies over de duurzaamheid van verpakkingen. Helaas is de huidige aanpak van regelgeving geen waarborg voor de veiligheid van voedselverpakkingen en andere materialen die met levensmiddelen in aanraking komen. **Tegenwoordig kunnen honderden schadelijke stoffen in voedselverpakkingen en andere voorwerpen die met levensmiddelen in aanraking komen, in het menselijk lichaam terechtkomen door uitloging of migratie naar voedsel, met mogelijke gezondheidseffecten op lange termijn op het voortplantings-, immuun- en zenuwstelsel.** Dit vormt een aanzienlijke bedreiging voor de volksgezondheid en voor kwetsbare bevolkingsgroepen, zoals kinderen en zwangere vrouwen, die een bijzonder risico lopen.

Veel van deze chemische stoffen zijn te vinden in wegwerpverpakkingen en gewoon tafelgerei (met name dat van plastic, papier en karton) die allerlei additieven bevatten die zijn toegevoegd met het oog op de functionaliteit, zoals weekmakers en vetafstotende middelen. Even zorgwekkend is dat **slechts een fractie van de chemische stoffen in voedselverpakkingen/artikelen die met levensmiddelen in aanraking komen, adequaat zijn beoordeeld op hun gevolgen voor de gezondheid.**

Giftige chemische stoffen uit voedselverpakkingen en andere voorwerpen die in contact komen met levensmiddelen, brengen een aantal risico's voor bedrijven met zich mee: van mogelijke boetes wegens niet-naleving van de voorschriften en het terugroepen van producten na nader onderzoek, tot verlies van de tevredenheid en het vertrouwen van de consument. Het gebruik van ongeteste/slecht geteste stoffen veroorzaakt ook grote onzekerheid, aangezien er steeds meer onderzoek wordt gedaan naar chemische stoffen die binnenkort wellicht als zorgwekkend worden aangemerkt, en er dus ook steeds vaker om een sneller verbod wordt gevraagd. Preventief te werk gaan door proactief gevaarlijke chemische stoffen te elimineren en te kiezen voor veiliger materialen kan daarom het risico voor de industrie verminderen, dat verbonden is aan de huidige

grote mate van onzekerheid en toenemende regelgevingslasten die de bedrijfsvoering in gevaar kunnen brengen.

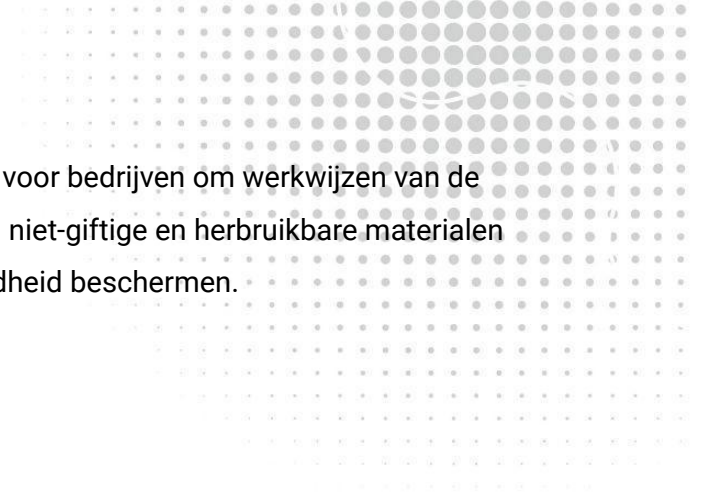
Vermindering van de blootstelling aan schadelijke chemische stoffen draagt bij tot de preventie van daarmee samenhangende chronische ziekten bij de mens, waaronder zwaarlijvigheid en onvruchtbaarheid. Het verbeteren van het beheer van chemische stoffen in voedselverpakkingen vraagt om dringende actie, ook vanwege de versnelde overgang naar een meer circulaire EU-economie. Recycling van verpakkingsafval tot nieuwe materialen die met levensmiddelen in aanraking komen, vormt een bijzondere uitdaging. Hierdoor kunnen namelijk zowel de mogelijke bronnen van verontreiniging als het aantal chemische stoffen dat van de verpakking in levensmiddelen kan overgaan, toenemen. **Gevaarlijke chemische stoffen moeten daarom vanaf het begin worden geëlimineerd** (via het ontwerp van de verpakking) in primaire verpakkingsproducten, zodat wanneer de verpakking wordt gerecycled (of gecomposteerd), deze veilig is. Vanwege de verminderde risico's en kosten in verband met ontsmetting zouden verpakkingen zonder schadelijke chemische stoffen uiteindelijk ook de investeringen van bedrijven in een gesloten kringloop met hoogwaardige recycling kunnen vergemakkelijken.

Uiteindelijk is het aan de wetgevers en de producerende bedrijven om ervoor te zorgen dat we niet worden blootgesteld aan giftige chemische stoffen. Hoewel de herziening van de EU-wetgeving inzake chemische stoffen in materialen die met levensmiddelen in contact komen nog moet worden afgerond, **hebben bedrijven nu al de mogelijkheid om af te stappen van in hun producten gebruikte toxische chemische stoffen**, ook al gaat deze mogelijkheid gepaard met verschillende uitdagingen, zoals de noodzaak om veilige materialen en chemische stoffen te kiezen bij gebrek aan officiële richtsnoeren, alsook de moeilijkheid om adequate ondersteunende informatie te verkrijgen in de hele toeleveringsketen. Gelukkig kunnen bestaande databanken en instrumenten, zoals de [UP Scorecard](#), helpen om de gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu te beoordelen van veelvoorkomende keuzes op het gebied van voedselgerei en voedselverpakking.

De concepten 'veiligheid' en 'duurzaamheid' zijn rechtstreeks met elkaar verbonden: om echt duurzaam te zijn, moeten voedselverpakkingen veilig zijn voor de gezondheid van mens en milieu. Zero Waste Europe moedigt het gebruik van producten, waaronder voedselverpakkingen, die herbruikbaar zijn en geen schadelijke chemische stoffen bevatten, sterk aan. Veiligere en duurzamere verpakkingen zullen ook het vertrouwen van de consument en de merkreputatie van bedrijven vergroten.

In deze briefing willen wij:

- (1) Bedrijven een beter inzicht geven in de gezondheids- en milieuproblemen in verband met gevaarlijke chemische stoffen in materialen die met levensmiddelen in aanraking komen (met de nadruk op voedselverpakking).

-
- (2) De aandacht vestigen op de mogelijkheid voor bedrijven om werkwijzen van de circulaire economie toe te passen waarbij niet-giftige en herbruikbare materialen worden gebruikt die de menselijke gezondheid beschermen.

Kernboodschappen en aanbevelingen:

- Voedselverpakking en gewoon voedselgerei zijn alleen duurzaam als ze vrij zijn van giftige stoffen.
- EU-wetgeving moet dringend de gevaarlijkste chemische stoffen geleidelijk uitbannen en ervoor zorgen dat verpakkingen en andere voorwerpen die met levensmiddelen in aanraking komen veilig zijn voor gebruik, hergebruik en recycling. In principe zouden producten die aan het eind van hun levensduur niet veilig kunnen worden gebruikt, hergebruikt en gerecycled, niet mogen worden geproduceerd of überhaupt op de markt gebracht.
- Het verwijderen van giftige chemische stoffen uit voedselverpakkingen en andere materialen die met levensmiddelen in aanraking komen, beschermt niet alleen de gezondheid van mens en milieu, maar kan ook zorgen voor vertrouwen bij investeerders, detailhandelaren en consumenten en tegelijk merkvertrouwen opbouwen.
- Herbruikbare verpakkingssystemen zijn een cruciale oplossing voor duurzame verpakkingen en de ware 'enablers' van een circulaire economie.
- Fabrikanten kunnen al innovatieve oplossingen invoeren en/of bestaande veiliger oplossingen voor verpakkingen opschalen (bijvoorbeeld door het vermijden van giftige lijm en inkt, het gebruik van inerte materialen voor herbruikbare opties).
- Hulpmiddelen zoals de UP Scorecard kunnen onmiddellijk worden gebruikt ter ondersteuning van besluitvormingsstrategieën voor verpakkingen en de dialoog met leveranciers.

[De volledige briefing kunt u hier vinden.](#)